

Utbildningsgruppen inför **2011**

Verksamhet och framtidsperspektiv

Förslag till Inriktning för Utbildningsgruppen 2011

Styrgruppens roll

Utbildningsgruppen är GRs politiska styrgrupp för regiongemensamma satsningar på det livslånga lärandets område. Utbildningsgruppen utses av Förbundsfullmäktige.

Utbildningsgruppens verksamhet legitimeras i första hand av det myndighetsuppdrag som medlemskommunerna delegerat liksom i avtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar, huvudsakligen GR och GRs medlemskommuner emellan. Den förstärks ytterligare genom omfattande samarbete mellan GR och andra viktiga samhällsaktörer såsom universitet och högskola, arbetsmarknadens organisationer och statliga myndigheter med bäring mot utbildningsområdet.

Vision – inriktning

Visionen för Utbildningsgruppens arbete är att den studerandes behov och önskemål skall sättas i främsta rummet. Den som studerar skall ha stor frihet att, i progressiva och spännande lärmiljöer av mycket god standard, utveckla sina kunskaper och insikter, utan hänsyn till begränsningar av t.ex. geografisk, administrativ, social och kulturell art.

Visionen inrymmer två utmaningar, dels gemensamma satsningar i syfte att utveckla lärmiljöer och pedagogisk kompetens hos de utbildningsverksamma i medlemskommunerna, dels arbetet med att skapa ett så öppet utbildningslandskap som möjligt.

Den pedagogiska utmaningen återfinns i förbundsordningen, men också i avtal som reglerar samverkan kring läromedelssamordning, ledares och medarbetares kompetensutveckling, skola/arbetslivskontakter samt avseende kostnads- och kvalitetsjämförelser.

Även arbetet med att skapa det öppna utbildningslandskapet är accentuerat i förbundsordningen. Regionala samverkansavtal och överenskommelser kring interkommunala ersättningar finns för samtliga de skolformer som kommunerna har ett ansvar för.

I Utbildningsgruppens arbete antas att satsningar på utbildning och kompetensutveckling, på det livslånga lärandet är centrala inslag i ett välfärdssamhälle och att sådana insatser borgar för utvecklingen av ett hållbart välstånd. De ger människor bättre förutsättningar att möta vardags- och arbetslivets krav och skapar förutsättningar att hantera satsningar på integration, mångfaldens möjligheter och demokratins utveckling.

Det är mot denna fond som Utbildningsgruppens vision skall förstås.

Med ökad global konkurrens måste utbildningsinsatserna med nödvändighet bli alltmer kvalificerade. Konkurrensen om bl.a. arbetstillfällen, kompetenta medarbetare och företags-etableringar hårdnar väsentligt. Ett stort antal nationer gör idag kraftfulla satsningar på utbildningsområdet. Utvecklingen innebär att, inte bara jobb med låga förädlingsvärden flyttar utomlands, utan också mer kvalificerade uppgifter såväl som forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Ska Sverige som ett litet, exportberoende land förhållandevis långt från de stora marknaderna klara konkurrensen i framtiden är satsningar på det livslånga lärandet den mest verkningsfulla åtgärden. Detta har blivit extra tydligt i den djupa konjunktursvackan, inte minst i Väst-sverige. För att klara denna utmaning både kostnads- och kvalitetsmässigt är samverkan utbildningsaktörer och skolhuvudmän emellan en grundförutsättning.

Kraven på förnyelse, ökad effektivitet och kvalitetsförbättringar i utbildningssystemen är höga. Det är mot denna bakgrund regional samverkan och interkommunalt samarbete på utbildningsområdet skall ses. Det bidrar sammantaget till både högre kvalitet och bättre kostnadseffektivitet.

Vid sidan av det tillväxtfrämjande perspektivet bidrar investeringar i livslångt lärande också till människors möjligheter att leva ett rikt liv i en levande demokrati. De utgör en grundförutsättning för aktivt deltagande i samhällsutvecklingen. I ett föränderligt samhälls- och arbetsliv är det livslånga lärandet en avgörande jämlikhetsfråga. Gemensamma satsningar på livslångt lärande blir en garant för medborgarkraft, bärkraft, konkurrenskraft, för fortsatt utveckling av ett demokratiskt samhälle.

Med detta som utgångspunkt har GR etablerat en för landet unik samverkan på utbildningsområdet, vilken idag inbegriper alla skolformer - från förskola till vuxenutbildning. En verksamhet som i flertalet medlemskommuner utgör över 50 % av den samlade omsättningen. Ca 210 000 studerande i alla åldrar, uppemot 20 000 lärare och drygt 1 000 skolledare omfattas av samarbetet.

Det regiongemensamma arbetet skall biträda kommunerna på ett sådant sätt att högsta kvalitet och bästa kostnadseffektivitet åstadkommes.

Vid en jämförelse med de andra två storstadsregionerna kan sammanfattningsvis följande konstateras;

- GR har högst andel elever i åk 9 som är behöriga till gymnasieskolan.
- GR har lägst kostnad per elev i förskoleklass och grundskola.
- GR har lägst kostnad per elev i gymnasieskolan.
- Det är små skillnader mellan de olika storstadsregionerna ifråga om genomsnittligt betygsvärde i grund- och gymnasieskolan. Betr. grund- och gymnasieskolan så placerar sig GR på andra plats efter Storstockholm.
- GR har lägst andel folkbokförda elever på IV-program.
- GR har högst andel 20-åringar med grundläggande behörighet till universitet och högskola.
- GR har högst andel gymnasieelever som fullföljt utbildningen inom fyra år.

En jämförelse med Stockholmsregionen som har den högsta kostnaden, ger vid handen att GRs medlemskommuner på årsbasis har 340 mkr lägre kostnader för sin grundskoleverksamhet. Motsvarande siffra för gymnasiet är drygt 120 mkr. Där är det Malmöregionen som har den högsta kostnaden. Detta trots att det regionala samarbetet möjliggjort att GR kunnat behålla yrkesförberedande program i större utsträckning än Stockholmsregionen. Sammantaget är således kostnaderna för ungdomsskolan i GR-kommunerna uppemot en halv miljard lägre årligen jämfört med Stockholmsregionen som har de näst lägsta kostnaderna.

Mål

Utbildningsgruppens vision inrymmer dels ett pedagogiskt perspektiv, dels ett som skall verka för ett öppet utbildningslandskap.

Mål för den pedagogiska verksamheten inom Utbildningsgruppens ram;

- Inom de verksamhetsfält av sambrukskaraktär som Utbildningsgruppen ansvarar för, idag läromedelsförsörjning, skola-arbetslivskontakter, nätverkande samt yrkesverksammas kompetensutveckling, ska Utbildningsgruppen vara den ledande aktören i GRs medlemskommuner.
- 100 % av brukarna av detta utbud skall instämna i de två av sammantaget fyra mest positiva bedömningarna av verksamheten, vilken fortlöpande följs upp i bl.a. brukarenkäter.
- Verksamheterna skall omfatta samtliga skolformer, från förskola till vuxnas lärande, såväl kommunala som enskilda respektive fristående aktörer.
- Verksamheten skall medverka i minst ett större internationellt forskningsprojekt inom det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet.
- Inom den delen av det pedagogiska sambruksutbudet som erbjuds direkt till eleverna skall behovsfokuseringen och, som en följd av detta, den direkta elevantvändningen av GRs utbud öka.
- Hela det pedagogiska utbudet skall kännetecknas;
 - av rationalitet exv. genom nyttjande av digital teknik i alla relevanta led,
 - av brukarfokus genom att vara helt behovsstyrt samt
 - av framsynhet och utvecklingskraft till stöd för elevernas och skolornas utveckling.

Mål för Utbildningsgruppens arbete med det öppna utbildningslandskapet;

- Långsiktiga samverkansavtal avseende förskola samt vuxnas lärande skall slutas.
- Samverkansavtalen på gymnasie- och gymnasiesärskoleområdet skall förnyas.

Generella mål för Utbildningsgruppens arbete;

- Utbildningsgruppen skall vara ledande i landet avseende samverkan på utbildningsområdet både avseende bredd och djup innebärande de mest långtgående samverkansavtalen och omfattande störst antal elever/studerande.
- Arbetet skall biträda kommunerna på ett sådant sätt att högsta kvalitet och bästa kostnadseffektivitet åstadkommes i jämförelse med de andra två storstadsregionerna.

Som en följd av detta skall medlemskommunerna ha

- högst genomsnittligt meritvärde efter utgången grundskola.
 - högst andel behöriga elever till gymnasieskolan.
 - högst andel elever som är behöriga till universitet och högskola.
 - lägst kostnad för ungdomsskoleverksamheten och för vuxnas lärande.
- Den bärande idén är att nyttja hela regionens kapacitet av utbildningsresurser och att därigenom optimera de kommunala utbildningssatsningarna ur både ett ekonomiskt och ur ett kvalitetsutvecklingsperspektiv. Metoder för kvalitetsmätning och kvalitetsjämförelser skall utvecklas ytterligare.

Strategier

För att nå de av Utbildningsgruppen fastställda målen krävs stora insatser lokalt, kommunalt och regionalt. Den samverkan som GR etablerat på skol-/utbildningsområdet grundas på att den ger kommunerna och regionen uppenbara mervärden och därmed tjänar de regionalpolitiska målens syften.

– Samverkansavtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar

Utbildningsgruppens verksamhet regleras i allt väsentligt av samverkansavtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar, vilka reglerar allt från kvalitetsutveckling över gemensamma rutiner och spelregler till regelrätta prisöverenskommelser. Härmed uppstår naturliga avstämningsytor mellan Utbildningsgruppen / Förbundsstyrelse och medlemskommunerna. Den beslutskedja som krävs för detta samarbete skapar behovsstyrda kontaktytor mellan Utbildningsgrupp, Förbundsstyrelse och medlemskommun. Konkreta avtalsförslag tas fram i tät dialog med medlemskommunernas företrädare, tjänstemän såväl som politiker. Dessa diskuteras och beslutas om i Utbildningsgruppen, tas vidare till Förbundsstyrelsen för att slutligen tas ställning till i medlemskommunerna, en hantering som borgar för nödvändig förankring och upprätthåller kontaktytor i konkreta resultatskapande processer.

– Utvecklingsarbete och interkommunalt sambruk integrerat

Utvecklingsarbete och interkommunalt sambruk bedrivs helt integrerat. Detta innebär att det finns dels ett utvecklingsuppdrag, dels ett löpande, efterfrågestyrt serviceuppdrag, båda till kontinuerligt stöd för skolornas vardagsverksamhet. Vid sidan av den fortlöpande kompetensutveckling som detta skapar såväl bland de tjänstemän som är kopplade till Utbildningsgruppens verksamhet som bland de tusentals kommunmedarbetare som deltar i det regionala samarbetet, så ger modellen en klok finansieringslösning, där de största intäkterna utgörs av ersättning för ett gemensamt utbud som ställs till medlemskommunernas förfogande.

– Interorganisatorisk samverkan

Utbildningsgruppens arbete sker ofta i interorganisatorisk samverkan med andra huvudmän och samarbetspartners. Vid sidan av detta samarbete är de nätverk och arbetsgrupper som etablerats av central betydelse för genomförandet av de regionalpolitiska utbildningsmålen och i arbetet med att realisera den inriktning som fastställs årligen.

När det gäller både samverkan med andra organisationer och nätverksarbetet kan rationalitetsvinster, mer flexibelt arbetssätt och förankring noteras. Samverkanspartners och nätverk besitter kunskaper och kompetenser, har idéer och erfarenheter som är av stort värde i Utbildningsgruppens arbete, vars insats i många sammanhang blir att svara för processer, nätverksorganisering, kontaktverksamhet etc.

Samverkanspartners och nätverk bidrar med den specialistkompetens som erfordras för att nå uppsatta mål och gör samtidigt Utbildningsgruppens arbete väl förankrat i såväl medlemskommuner som i det omgivande samhället. Det bidrar vidare till den flexibilitet som är nödvändig för att säkerställa en beredskap avseende de uppdrag och aktiviteter som tillkommer i uppkomna situationer och med kort varsel.

– Skalfördelar – en arena för sambruk

Regionen som helhet utgör ett större underlag än varje enskild kommun för att ge bredd, djup och kvalitet i olika former av service till regionens utbildningsanordnare. Här intar satsningar till stöd för pedagogisk utveckling en särställning. Detta mot bakgrund av den vikt som måste läggas vid en ny syn på lärande för att angivna visioner och mål skall kunna infrias.

– Katalysator – ett forum för kunskaps-, idé- och erfarenhetsutbyte

Spjutspetskunnande och goda exempel i enskilda kommuner kan i det regionala samarbetet göras tillgängliga för övriga kommuner i regionen. Av central betydelse på detta område är dialogen i GRs nätverk kring skolans kvalitetsutveckling, ett av flera verkningsfulla redskap i arbetet för att utveckla regionens skolor.

– Regional styrka – en plattform för gemensamt agerande

Då kommunerna har gemensamma intressen att bevaka i utbildningsfrågor, ger regionens samlade tyngd större genomslag mot omvärlden än vad kommunen skulle kunna åstadkomma genom enskilt agerande. Här intar Utbildningsgruppens roll som remissinstans en särställning. Gruppens engagemang i lärarutbildningsfrågan är ett annat exempel.

– Behovsstyrda aktiviteter dominerar

Utbildningsgruppens satsningar domineras av behovsstyrda aktiviteter tydligt accentuerade av medlemskommunerna. Detta har lett fram till kontinuerlig utveckling på samverkansarenan, där medlemsavgiftens relativa betydelse successivt minskar. Över tid kan en organisk tillväxt i det regionala samarbetet noteras innebärande att de s.k. övriga intäkterna idag dominerar stort. Fördelarna med ett sådant förhållningssätt överväger. Dock måste den ökade sårbarhet som detta medför beaktas.

– Tydlig målgruppsfokusering

Över 200 000 elever/studerande, drygt 20 000 pedagoger och ca 1 500 skolledare utgör Utbildningsgruppens målgrupper. Arbetet är koncentrerat till pedagogisk utveckling och det öppna utbildningslandskapet. Över tid skapas en regionkänsla bland dem som verkar på det livslånga lärandets område i GRs medlemskommuner. Utbildningsgruppen syns genom att verka och arbetar för djup, bred och framförallt långsiktigt hållbar förankring såväl bland politiker som tjänstemän i de 13 medlemskommunerna. Insikten att konkreta resultat i både utvecklings- och sambruksperspektivet är den säkraste vägen att nå den legitimitet som förutsätts för att politiskt styra en interkommunal samverkan 13 kommuner emellan är ett centralt inslag i Utbildningsgruppens arbete.

– *Sektorsövergripande arbete*

Utbildningsgruppens arbete omfattar samtliga de skolformer som kommunerna har ett ansvar för. Idéer och erfarenheter inom en skolform sprids med GR som arena till andra.

Utvecklingsarbete och sambruk erbjuds alla skolformer och görs tillgängligt för offentliga såväl som fristående verksamheter. Det öppna utbildningslandskapet inbegriper alla elever/studerande från förskola till vuxenstudier.

– *Samspelet mellan Förbundsstyrelse och Utbildningsgrupp*

GRs absolut främsta framgångsfaktor utgörs av bredden och djupet på det politiska engagemanget för den regionala saken. Skall 13 kommuner åstadkomma resultatgivande samarbete förutsätts många ledande och kommunalt förankrade politikernas delaktighet. Utan ett sådant förhållningssätt fallerar den så viktiga lokala förankringen. Vidare blir insikten bland de förtroendevalda i medlemskommunerna om att regionens samlade tyngd ger större resultatgenomslag än vad medlemskommunerna skulle kunna åstadkomma genom enskilt agerande alltför svag. För att ledande kommunpolitiker skall engagera sig regionalt förutsätts att dessa ges rejäla beslutsmandat och en tydlig roll. Av detta följer att konstruktionen med en stor styrelse kompletterad med hälften så stora styrgrupper skapar både många politikernas engagemang samt därtill den kunskapsbredd som förutsätts för att etablera och utveckla ett fruktbart regionalt samarbete.

Aktiviteter och löpande verksamhet

Utbildningsgruppens aktiviteter och löpande verksamhet finns mer utförligt redovisade i olika underlag på www.grkom.se/utbildning2011.

Inom ramen för detta löpande arbete pekar Utbildningsgruppen ut nedanstående satsningsområden som särskilt viktiga 2011. Aktiviteterna skall bidra till en gynnsam pedagogisk utveckling för de elever/studerande som bor i GRs 13 medlemskommuner. De skall också stimulera aktiviteter i syfte att skapa ett så öppet utbildningslandskap som möjligt och på så vis sammantaget stödja arbetet med att verka i riktning mot Utbildningsgruppens vision.

Läromedelssamverkan

- Utveckling av s.k. strömmande digitala medier
- Utökad elevtillgänglighet avseende åtkomst av digitala medier
- Stödjande av en utveckling mot digital medieanvändning med beaktande av bl.a. tekniska, innehållsliga och juridiska perspektiv

Faktaruta

Mer än 700 förskolor och 575 grund- och gymnasieskolor får sin läromedelsförsörjning tillgodosedd av GR. Inköp av Läromedel till ett ordervärde av ca 41 (43) miljoner kronor samordnas. Satsningen på GRs "GRöna Läromedel" genom gemensam distribution reducerar trafikarbetet med 80 %.

Genom samverkan genereras tydliga rationaliseringsvinster bl.a. med samlade rabatter, minimering av fakturahantering/administrativt arbete och rationell distribution. GRs mediebibliotek bestående av 22 000 (20 000) artiklar till ett värde av drygt 20 miljoner, är upphovsrätligt friköpta för skolornas verksamhet. Drygt 1 000 etermediatitlar distribueras dagligen från GR till skolor i GRs medlemskommuner.

Skola-arbetslivssamarbete

- Fördjupad och utökad samverkan inom alla skolformer, vilken kan komma att regleras i kommande samverkansavtal
- Utveckling av samspelet inom SAK-rådet, där Svenskt näringsliv, Västsvenska Industri- och handelskammaren, Företagarna, BRG, SACO, TCO, LO och Arbetsförmedlingen ingår
- Fortlöpande kvalitetsutveckling med Avsiktsförklaringen, undertecknad av samverkansparterna omnämnda ovan, som utgångspunkt

Faktaruta-----

Webbplatsen har ca 70 000 besök. Ca 4 500 (4 000) företag/arbetsplatser samarbetar med Praktikplatsen.se genom att erbjuda praktikplatser, studiebesök, informatörer mm.. Ungefärligen 17 000 elever vid drygt 100 kommunala och fristående grundskolor samt ca 3 000 gymnasieelever vid 16 gymnasieskolor och vuxenutbildningsenheter kan årligen söka praktikplats genom www.praktikplatsen.se. Drygt 250 (125) handledare på arbetsplatserna utbildas årligen.

Kompetensutveckling för pedagoger och skolledare

- Satsning på utpekade specifika områden såsom matematik, läsa-skriva, förskolans pedagogiska lek, specialpedagogik, lärares ledarroll, källgranskningsteknik, elevhälsa, elevdemokrati och entreprenöriellt lärande
- Utveckling av nya program inom ramen för Framtidens Ledare
- Utveckling av nya former för kompetensutveckling med IT, media och upplevelse-baserat lärande som centrala perspektiv
- Biträda vid införandet av statliga reformer

Faktaruta-----

Pedagogiskt Centrum har årligen 28 000 (27 000) deltagare på seminarier, vid längre och kortare utbildningar, på konferenser och vid andra arrangemang såsom mässor och liknande. Den enskilt största kompetensutvecklingsinsatsen är de s.k. Inspirationsdagarna under vecka 44 som attraherar närmare 2500 (3 000) deltagare.

GR utvecklar, utbildar och genomför verksamhet med den upplevelsebaserade pedagogiken som verktyg och förhållningssätt och utgör en kontaktyta mellan regionens utbildningslandskap och engagerade aktörer inom området, såsom universitet, forskningsinstitut, näringsliv, myndigheter och andra organisationer. GRs spjutspetskompetens inom området efterfrågas såväl nationellt som internationellt och de kontakter som uppstår på denna arena bidrar till skolans utveckling i regionen. Inom upplevelsebaserat lärande genomförs årligen över 250 (100) insatser med totalt ca 25 000 (20 000) deltagande lärare och elever.

Webbplatsen www.grul.se har ca 2 500 (2 000) medlemmar och över 35 000 (33 000) besökare. Dessa besökare laddar ned ca 5 000 pedagogiska spel och övningar. Givet att varje nedladdad övning används vid ett tillfälle så används materialet av ca 125 000 elever.

Multimediastudion producerar 5-10 pedagogiska DVD – produktioner/streaming per läsår för Internet beroende på produktionernas omfattning. Mellan 6 och 10 nya produktioner läggs ut varje läsår på GRs hemsida.

Traineeprogrammet inom Framtidens Ledare omfattar en programtid om 14 månader med ca 40 gemensamma utbildningsdagar. Rekryteringsprocessen till ett program inbegriper ca 1 000 (800) sökande. Programmet har därmed haft närmare 10 000 sökande sedan starten 1998.

Blivande Ledare har sedan start 1998 haft totalt 300 (275) deltagare med ambitionen att utveckla sitt personliga ledarskap.

Bland övriga utbildningsinsatser inom ramen för Framtidens Ledare kan nämnas program för mentorer, utbildningar i arbetsrätt samt utvecklings- och lönesamtal, vilka sammantaget har engagerat flera hundra chefer och närmare 3 000 medarbetare.

Det öppna utbildningslandskapet

- Förnyade samverkansavtal på förskole- och vuxenutbildningsområdet
- Framtagande och implementering av nytt intagningssystem
- Fördjupat ungdomsuppföljningsarbete åtföljt av regiongemensamma åtgärder
- Utvecklad dialog med fristående skolor
- Regionsamverkan kring yrkesutbildningar
- Samarbete kring de fem särskilda programmen, vilka ersätter IV

Faktaruta

I de 20 nätverk som finns inom GR Utbildning och som genomför omkring 6-8 möten årligen är samtliga kommuner representerade. Arbetet i dessa innebär för deltagarna ett ömsesidigt lärande till nytta för medlemskommunerna och GR.

- GRs gymnasieintagning hanterade 2009 drygt 15 000 (15 200) ansökningar till 443 (409) utbildningar vid 73 (67) skolor, kommunala såväl som fristående. 80 % (79,2 %) av eleverna får sitt förstahandsval tillgodosett. Ser man enbart till sökt utbildning, och inte beaktar vilken skola eleverna sökt till, är värdet 84 % (84 %).

- GRs medlemskommuner som grupp har högst andel gymnasieelever som fullföljer sin utbildning inom fyra år. 50 % (51 %) av 30-åringarna inom GR har eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel för riket är 45 % (44 %).

- GRs samtliga webbplatser för livslångt lärande har drygt 800 000 (600 000) besök årligen. Webbplatserna presenterar och tillhandahåller bl.a. gymnasieintagningen, kompetensutvecklingsutbudet, praktikplatser, läromedel och jämförande statistik på utbildningsområdet.

Göteborg 2009-12-03

Helene Odenjung
Ordförande i Utbildningsgruppen

Marie Lindén
Vice ordförande i Utbildningsgruppen

Goda GRannar

13 medlemskommuner

910 000 invånare

**Styrelsen består av representanter från
respektive kommuns styrelse**

**GR finansieras dels genom årliga avgifter
från kommunerna (ca 10 %) och dels genom intäkter
från kurser, konferenser, sambruk och utredningsarbete.**

Årsomsättning ca 180 mkr